

3. Novakov, O.S. (2003), "Criminological characteristics and prevention of crimes committed by police officers in the field of official activity", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08, National academy of internal affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

УДК 343.3/7 (477)

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВВЕДЕННЯ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ

Шеховцова Л.І., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

У 2012 році набрав чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс України, у якому згадується кримінальний проступок. Але ніде в українському законодавстві не надається поняття кримінального проступку, не розкривається його сутність, відсутні його види та ознаки. У статті надано декілька пропозицій науковців і практиків щодо дефініцій цього поняття, його основних ознак, видів і розмірів покарань за кримінальний проступок.

Ключові слова: кримінальний проступок, кримінальне правопорушення, злочин, кримінальна відповідальність, адміністративний проступок, адміністративне правопорушення, декриміналізація, криміналізація.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ВВЕДЕНИЯ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО УКРАИНЫ ИНСТИТУТА УГОЛОВНОГО ПРОСТУПКА

Шеховцова Л.И.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

В 2012 году вступил в силу новый Уголовный процессуальный кодекс Украины, в котором упоминается уголовный проступок. Но нигде в украинском законодательстве не дается понятие уголовного проступка, не раскрывается его сущность, отсутствуют его виды и признаки. В статье описывается несколько предложенных ученых и практиков относительно данного понятия, его основных признаков, видов и размеров наказаний за уголовный проступок.

Ключевые слова: уголовный проступок, уголовное правонарушение, преступление, уголовная ответственность, административный проступок, административное правонарушение, декриминализация, криминализация.

SOME ISSUES OF ESTABLISHMENT OF CRIMINAL INFRACTION INSTITUTE TO LEGISLATION OF UKRAINE

Shekhovtsova L.I.

Zaporizhzhya national university, str. Zhukovsky, 66, Zaporizhzhia, Ukraine

The new Criminal Procedure Code of Ukraine, which was adopted on April 2012, gave rise to the amendment to the criminal procedure law, law in general, but also to important innovations in the Criminal Code of Ukraine.

The need for implementation in national criminal law institute of criminal infraction is relevant today. Category of criminal infraction is long and well-known to laws of many countries. It is used in Poland, France, Germany, the USA, Holland, the Baltic States and others.

The new Criminal Procedure Code of Ukraine provides for criminal offenses which include crimes and criminal infraction. But Ukrainian legislation never reveals the concept of criminal infraction, does not reveal its essence, its types and features.

The scientists propose different definitions of criminal misconduct. However, they all agree that the criminal infraction inherently contains great public danger.

Some scientists believe that the group of analyzed acts is marked as "criminal guilt" and not "criminal infraction".

The article also provides different views of scholars and practitioners on the distinction between a crime and a criminal infraction.

The distinction between "criminal offense" and "criminal infraction" is highlighted in the Criminal Justice Reform Concept of Ukraine approved by the decree of the President of Ukraine on 08.04.2008. So it indicates that to the category of criminal infraction should be included: a) some acts that under the current Criminal Code of Ukraine belong to minor offenses that will be considered by the legislator as not having a significant degree of public danger; b) the acts stipulated by the Code of Ukraine on administrative offenses that have judicial jurisdiction and not administrative (administrative) nature.

Scientists proposed that the offenses which are regulated by the Customs Code of Ukraine and related border activities should be also included to criminal infraction.

The views of scientists are very different regarding penalties for criminal infraction. Some scientists propose to establish the most severe punishment to two years in prison, others – offer to prescribe any punishment under the Criminal Code of Ukraine, but not related to deprivation or restriction of liberty.

Key words: criminal infraction, criminal offense, crime, criminal liability, administrative infraction, administrative offense, decriminalization, criminalization.

Прагнення збудувати правову державу, громадянське демократичне суспільство супроводжувалось і супроводжується такими змінами, які не лишають недоторканою жодну сферу життя населення. Саме тому новий Кримінальний процесуальний кодекс України, який був ухвалений у квітні 2012 року, дав початок для новелізації не тільки кримінального процесуального законодавства та права взагалі, а й для важливих нововведень у Кримінальному кодексі України.

Отже, актуальним сьогодні залишається необхідність впровадження в національне кримінальне право інституту кримінального проступку. У новому Кримінальному процесуальному кодексі України йдеться про кримінальні правопорушення, до яких відносяться належать злочини та кримінальні проступки. Але ніде в українському законодавстві не надається поняття кримінального проступку, не розкривається його сутність, відсутні його види та ознаки.

Як зазначає П.Л. Фріс, категорія кримінального проступку давно і добре відома законодавству багатьох країн світу. Її застосовують Польща, Франція, ФРН, США, Голландія, країни Балтії тощо. Так, стаття 121³ Кримінального кодексу (далі – КК) Франції встановлює, що проступок – це передбачене законом діяння, яке вчинене з необережності, недбалості або внаслідок порушення будь-якого обов'язку щодо безпеки, передбаченого законом. Книга 3 КК Голландії має назву «Проступки» і повністю присвячена регулюванню цього інституту. Поняття злочину в карному праві та карному законодавстві Республіки Польщі є поняттям синтетичним, яке охоплює собою два види діянь: злочини та проступки. Підставою для поділу діянь на злочини та проступки за чинним Карним кодексом Республіки Польща є розмір покарання, яке передбачене за діяння, і характеристика суб'єктивної сторони складу злочину [1].

В Україні на законодавчому рівні поняття «кримінальний проступок» не визначено. Розглянемо декілька пропозицій щодо дефініції цього поняття, класифікації його основних ознак і видів покарань за кримінальний проступок.

Н.Ф. Кузнецова, пропонуючи своє визначення проступку, розуміє під ним «умисне чи необережне малозначне за своїм характером і ступенем суспільної небезпеки діяння» та виділяє такі види покарань, що можуть застосовуватися до осіб, що їх вчинили: «максимальне позбавлення волі на строк до одного року або інше, більш м'яке покарання; або в санкції повинна бути передбачена альтернативна форма відповідальності: кримінальне покарання чи заходи суспільного впливу» [2, с. 115].

О.Г. Батюков зазначає, що кримінальний проступок – це передбачена законом про кримінальні проступки дія або бездіяльність, що не містить великої суспільної небезпеки, вчинена осудною особою, яка досягла 16-річчя на момент вчинення проступку, і за яке не може призначатися покарання у виді позбавлення або обмеження волі. Невелика суспільна небезпека буде полягати у шкоді, завданій проступком, але, на відміну від злочину, шкода матиме неістотний характер. Щодо неістотності, то вона має бути законодавчо визначена та закріплена. Не слід ототожнювати кримінальний проступок і малозначність діяння, яка визначена частиною 2 статті 11 Кримінального кодексу України, оскільки при малозначності суспільна небезпека від вчиненого діяння зовсім відсутня [3, с. 74].

На думку П.Л. Фріса, група аналізованих діянь має позначатися як «кримінальні провини», а не «кримінальні проступки». Для уточнення термінів П.Л. Фріс пропонує звернутися до «Нового тлумачного словника української мови», де зазначено: переступ – злочин, порушення закону; провина – у словнику не визначається; проступок – вчинок, що порушує які-небудь норми, правила поведінки, загальноприйнятий порядок; провина. Отже, поняття «переступ» в українській мові є синонімом поняття «злочин» і у зв'язку з цим не може використовуватись при визначенні аналізованої групи діянь. Незважаючи на відсутність у словнику визначення поняття «провина», цей термін використано для визначення поняття «проступок», де воно подається як синонім, що свідчить про його існування та відповідне змістовне навантаження [1].

П.Л. Фріс також вважає, що доцільно здійснити тлумачення з позицій кримінального права та галузі. Злочини – це діяння, які характеризуються як суспільно небезпечні; у зв'язку з цим суб'єктивна сторона їх складу передбачає наявність вини, що є крайньою за своєю «антисуспільністю» формою ставлення до діяння та його наслідків з боку суб'єкта злочину. Новітні діяння, які є предметом аналізу, не будуть належати до суспільно небезпечних, а їх суб'єктивна сторона буде характеризуватись не виною, а провинністю, яка стоїть на порядок нижче від вини.

І ще один аргумент на користь того, що аналізована група діянь не може визначатись як «проступки». Традиційно в нашій країні цим терміном визначаються адміністративні делікти. Введення категорії «кримінальний проступок» внесе хаос у праворозуміння, створить ситуацію, коли один і той самий термін позначатиме абсолютно різні види діянь [1].

У проекті Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» від 28.02.2012 року (ініціатори законопроекту В.М. Стретович, С.П. Головатий, Д.М. Притика, Е.В. Шишкіна) зазначено, що кримінальні проступки повинні стати поряд зі злочинами різновидами кримінальних правопорушень, які каратимуться на підставі кримінального закону. У цьому проекті подано поняття кримінального проступку: це діяння, за яке передбачене покарання у вигляді громадських робіт або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у вигляді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [4]. Однак цей законопроект було відкликано 12.12.2012 року.

У 2013 році до Верховної Ради України подавався ще один проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків», внесеного на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України В.С. Малишевим (реєстр. № 3438 від 17 жовтня 2013 року). Цей законопроект також було відкликано – 17.03.2014 року [5].

У своєму висновку на цей проект закону Верховний Суд України надав свої зауваження та пропозиції. «Суттєвим недоліком законопроекту є положення, якими закріплюється визначення поняття «кримінальний проступок». Так, відповідно до частини третьої статті 11 КК України в редакції законопроекту кримінальним проступком є діяння, за яке передбачене покарання у вигляді арешту на строк не більше шести місяців, обмеження волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у вигляді штрафу в розмірі понад тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Водночас зберігається нинішня класифікація злочинів (злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі злочини та особливо тяжкі злочини) і не пропонуються відповідні зміни до статті 12 КК України. У разі ухвалення законопроекту в запропонованій редакції на практиці можуть виникати значні труднощі в розмежуванні кримінальних проступків і злочинів невеликої тяжкості у зв'язку з недостатньою чіткістю критеріїв для такого розмежування. Адже відповідно до частини другої статті 12 КК України злочином невеликої тяжкості є злочин, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Законопроектом необґрунтовано пропонуються зміни лише до КК та КПК України. При цьому залишається невирішеною концептуальна проблема існування в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) складів адміністративних проступків, які за своєю правовою природою фактично мають кримінально-правовий характер.

З огляду на це склади адміністративних правопорушень, у яких санкцією статті передбачено стягнення у виді адміністративного арешту, громадських робіт, виправних робіт, позбавлення спеціального права чи конфіскації майна, за деякими винятками, повинні бути виділені з КУпАП і законодавчо визначені як кримінальні проступки.

У разі залишення КУпАП у незмінному вигляді й ухвалення запропонованого законопроекту неважко передбачити виникнення потенційних колізій, змістом яких буде розмежування юрисдикцій двох кодексів – КК України і КУпАП.

Ухвалення законопроекту в запропонованому вигляді не тільки не вирішуватиме проблеми розмежування злочинів і окремих адміністративних правопорушень, а й матиме наслідком виникнення нової – розмежування злочинів, кримінальних проступків та адміністративних правопорушень.

Враховуючи те, що внесення змін до законів повинно бути системним і вирішувати комплекс наявних проблем, на нашу думку, без відповідних змін до КУпАП впровадження в національне законодавство інституту кримінальних проступків буде передчасним» [6].

Розмежування понять «кримінальний злочин» і «кримінальний проступок» висвітлено також і в Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої указом Президента України від 08.04.2008 року №311/2008. Так, у ній зазначено, що до категорії кримінальних проступків мають бути віднесені: а) окремі діяння, що за чинним КК України належать до злочинів невеликої тяжкості, які відповідно до політики гуманізації кримінального законодавства будуть визнані законодавцем такими, що не мають значного ступеня суспільної небезпеки; б) передбачені чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення діяння, які мають судову юрисдикцію і не є управлінськими (адміністративними) за своєю суттю [7].

Іншими видами кримінальних проступків можуть стати окремі нинішні адміністративні правопорушення. Найбільш часті порушення (дрібне хуліганство, дрібне викрадення чужого майна тощо) свого часу були перенесені з кримінального до адміністративного права. Такі заходи дали змогу формально зменшити кількість вчинюваних кримінально-караних діянь і звітувати про зменшення злочинності [8].

Як вважає П.Л. Фріс, важливим є питання про співвідношення понять «адміністративний проступок», «кримінальна провина» і «злочин». У цьому ланцюзі група кримінальних провин має охоплювати проміжні діяння і формуватися як шляхом «переведення» деліктів із категорії адміністративних проступків, які мають судову юрисдикцію, у категорію кримінальних провин, так і шляхом декриміналізації ряду складів злочинів, передбачених чинним КК України. П.Л. Фріс вважає, що до останньої групи можна зарахувати діяння, які належать до категорії нетяжких злочинів (карані не суворіше, ніж позбавленням волі на строк до 2 років, – стаття 12 КК України). Варто також проаналізувати питання про декриміналізацію тих діянь, які виникли внаслідок втручання кримінального законодавства у сфери, традиційно регульовані іншими галузями права, до яких належить значна частина господарських злочинів, деякі злочини проти виборчої системи тощо [9, с. 428].

До кримінальних проступків Батюков О.Г. пропонує віднести також правопорушення, які регламентовані Митним кодексом України та пов'язані з прикордонною діяльністю (переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем – стаття 351 та ін.) [3, с. 77].

В.І. Борисов, підтримуючи ідею необхідності трансформації значної частини злочинів невеликої тяжкості у проступки як логічний прояв політики подальшої гуманізації юридичної відповідальності за делікти, що не містять загрози спричинення значної шкоди інтересам суспільства й держави, і віднесення до цієї групи також частини адміністративних правопорушень, зазначає, що визначення всіх деліктів, які пропонується трансформувати в окремий інститут права, термінопоняттям «кримінальний проступок» не виглядає переконливим. По-перше, поява інституту кримінального проступку ставить принципове питання щодо його правової природи та визначення місця в системі законодавства. По-друге, виникає проблема декриміналізації та криміналізації. Трансформація злочинів невеликої тяжкості, передбачених 37 статтями та 149 частинами інших статей (орієнтовно), у кримінальні проступки не змінять юридичної природи цих правопорушень, оскільки засобом обмеження прав і свобод особи, яку буде визнано винною у їх вчиненні, залишається кримінальна відповідальність. Юридична процедура визнання особи винною та призначення їй відповідного покарання здійснюватиметься в межах кримінально-правових відносин. Ще більш негативний соціально-політичний резонанс матиме переміщення значної частини адміністративних правопорушень, що вчиняються фізичними особами (наприклад, дрібне хуліганство, дрібне викрадення майна), до кримінальних проступків. Визнання таких правопорушень кримінально караними деліктами буде сприйматися як у повсякденній свідомості громадян, так і в професійній правосвідомості фахівців як розширення сфери дії кримінального закону. При цьому різко збільшаться судово-статистичні показники кримінально караних діянь, кількість яких сягатиме мільйонних вимірів.

Наведені міркування надають підстави для висновку стосовно вдалого вирішення питання подальшої гуманізації юридичної відповідальності шляхом уведення до системи права лише інституту кримінального проступку. По-перше, формування кримінальних проступків зі збереженням злочинів невеликої тяжкості призведе до серйозних колізій під час віднесення певних діянь до того чи іншого

виду кримінального правопорушення, наприклад діянь, пов'язаних із дрібним викраденням чужого майна за наявності обтяжувальних відповідальність обставин або незаконним перетинанням державного кордону, що поєднане із застосуванням зброї. По-друге, серед адміністративних правопорушень значне місце посідають діяння, рівень небезпеки яких не є достатнім для визначення кримінально каранним правопорушенням. За умови збереження частини 2 статті 11 КК і розповсюдження її на всі кримінальні правопорушення можуть виникнути серйозні проблеми щодо притягнення до відповідальності осіб, які вчинили діяння, що раніше визнавалися адміністративним правопорушенням, небезпечність яких, вочевидь, незначна, а шкода від їх вчинення, як правило, обмежується соціальними інтересами місцевого рівня (наприклад, куріння тютюнових виробів у громадських місцях, порушення правил додержання тиші в населених пунктах) [10].

Що стосується призначення покарання, то, як вважають О.Г. Батюков і Г.М. Зеленов, за вчинення кримінального проступку має призначатися будь-яке покарання, передбачене Кримінальним кодексом України, але не пов'язане з позбавленням або обмеженням волі. До таких належать штраф; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські та виправні роботи; службові обмеження для військовослужбовців; конфіскація майна; арешт [3, с. 81].

О.Г. Батюков і Г.М. Зеленов також вважають, що доречно було б за вчинення окремих видів злочинів та адміністративних правопорушень, які будуть визначені кримінальними проступками, звільняти від кримінальної відповідальності за умови примирення винного та потерпілого, тобто згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України припиняти кримінальне провадження на підставі угод. Це також новела кримінального процесуального законодавства [3, с. 79].

Відповідно до пункту 7 частини 1 статті 3 «Визначення основних термінів Кодексу» КПК України в Україні запроваджуються два законодавчі акти, які встановлюють кримінальну відповідальність: Кримінальний кодекс України та Закон України про кримінальні проступки.

Таким чином, можна зробити висновок, що поняття кримінального проступку, його види, види і розмір покарання за такі проступки повинні бути встановлені не в окремому розділі або Книзі (частині) у Кримінальному кодексі України, а окремим Законом України «Про кримінальний проступок».

Кримінальні проступки передбачають особливу процедуру їх розслідування. Кримінальний процесуальний кодекс України, а саме стаття 215, регламентує, що досудове розслідування кримінальних проступків здійснюється у формі дізнання [11].

Щодо строків досудового розслідування кримінальних проступків, то стаття 219 КПК чітко визначає, що воно має проводитись протягом одного місяця з дня повідомлення особі про підозру і може бути продовжено до двох місяців [11].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку кримінального права залишається актуальним питання щодо впровадження інституту кримінального проступку. І за злочин, і за кримінальний проступок пропонується встановити кримінальну відповідальність, але при цьому ніде чітко не зазначено, за якими ж сутнісними (принциповими) ознаками (критеріями) відрізняються один від одного ці різновиди кримінального правопорушення. На нашу думку, під час вирішення цього питання законодавцю потрібно не тільки ухвалювати окремий «Закон про кримінальні проступки», але й вносити суттєві зміни до Кримінального кодексу, Кримінального процесуального кодексу України, а також до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фріс П.Л. Злочин і кримінальна провина : проблеми нормативного закріплення [Електронний ресурс] / П.Л. Фріс // Право України. – 2011. – № 9. – Режим доступу : <http://www.info-prensa.com/article-1252.html>.
2. Романюк І.Ю. Кримінальний проступок як різновид правопорушень / І.Ю. Романюк // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Дідоренка. – 2008. – № 2. – С. 115-119.
3. Зеленов Г.М. Проблемні питання визначення кримінальних проступків та їх значення для кримінального законодавства України [Електронний ресурс] / Г.М. Зеленов, О.Г. Батюков // Інтернет-конференція «Кримінальні проступки : теоретичне підґрунтя та шляхи вдосконалення

законодавства України» (березень 2013 року). – Луганськ : Луганський державний університет внутрішніх справ імені Дідоренка, 2013. – Режим доступу : <http://lduvs.forum24.ru/?0-13-0-1370248864>.

4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків : Проект Закону від 28 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706.
5. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків : Проект Закону від 17.10.2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48706.
6. Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» від 17 жовтня 2013 року : Висновок Верховного Суду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)).
7. Концепція реформування кримінальної юстиції України : Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» від 08.04.2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.
8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» від 28 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706.
9. Фріс П.Л. Щодо відмежування злочину від кримінального проступку / П.Л. Фріс / Кримінальний кодекс України : 10 років очікувань : тези доповідей і повідомлень учасників Міжнародного симпозиуму (23-24 вересня 2011 р., м. Львів). – Л. : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – С. 426-429.
10. Борисов В.І. Проблеми запровадження в законодавство України інституту кримінального проступку [Електронний ресурс] / В.І. Борисов // Проблеми впровадження інституту кримінального проступку (на основі проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» № 10136 від 03.03.2012 року) : тези доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції. – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України, 2012. – Режим доступу : <http://ivpz.org/golovna-konferents>.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

REFERENCES

1. Fris, P.L. (2011), “The crime and criminal trespass : problem of statutory”, *Law of Ukraine*, no. 9, available at : <http://www.info-prensa.com/article-1252.html>.
2. Romanuk, I.U. (2008), “Criminal infraction as a form of crime”, *Visnyk Luhanskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnih sprav imeni Didorenka*, no.2, pp. 115-119.
3. Zelenov, G.M. and Batukov, O.G. (2006), “Problems of definition of criminal infraction and their importance to the criminal legislation of Ukraine”, *Kryminalni prostupky : teoretychne pidhruntia ta shliahy vdoskonalennia zakonodavstva Ukrainy. Internet-konferenciia*, Luhansk, Luhanskyi derzhavnyi universytet vnutrishnih sprav imeni Didorenka, March, 2013, available at : <http://lduvs.forum24.ru/?0-13-0-1370248864>
4. “On Amendments to the Criminal Code of Ukraine on introduction of criminal infractions” : Draft Law on February 28, 2012, available at : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706

5. "On Amendments to the Criminal Code and Criminal Procedural Code of Ukraine on introduction of criminal infractions": Draft Law on October 17, 2013, available at : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48706
6. "Comments and suggestions on the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Code and Criminal Procedural Code of Ukraine on introduction of criminal infractions» from October 17, 2013": The conclusion of The Supreme Court of Ukraine, available at : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/871C04959DB2FDCCC2257C8C0035FBD7](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/871C04959DB2FDCCC2257C8C0035FBD7)
7. "The Criminal Justice Reform Concept of Ukraine": Decree of the President of Ukraine «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of 15 February 2008 «On the process of reforming the criminal justice system and law enforcement agencies» from August 4, 2008, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.
8. "The explanatory note to the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Code of Ukraine on introduction of criminal infractions»" of February 28, available at : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706
9. Fris, P.L. (2011), "About of delimitation of the crime of criminal infractions", *Kryminalnyi kodeks Ukrainy : 10 rokiv ochikuvan. Tezy dopovidey ta povidomlen uchasnykiv Mizhnarodnogo symposium [The Criminal Code of Ukraine : 10 years of expectations. Abstracts and reports of participants of the International Symposium]*, Lviv, Lviv State University of Internal Affairs, September 23-24, 2011, pp. 426-429.
10. Borysov, V.I. (2012) "Problems in implementing into legislation of Ukraine institute of criminal offense", *Problemy vprovadzhennia instytutu kryminalnogo prostupku (na osnovi proektu Zakonu «Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy schodo vvedennia instytutu kryminalnyh prostupkiv») : tezy dopovidey Vseukrainskoi internet-konferencii [Problems of introduction of a criminal infraction (based on the draft Law "On amendments to the Criminal Code of Ukraine concerning the introduction of criminal infractions» № 10136 from 03.03.2012. Abstracts of Ukrainian Internet Conference]*, Research Institute for Studying Crime Problems named after V. Stashysa of National Academy of Sciences of Ukraine, 2012, available at : <http://ivpz.org/golovna-konferents>
11. "Criminal Procedure Code of Ukraine" on April 13, 2012, available at : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>